

**EKSĀMENS
BIZNESĀ EKONOMISKAJOS PAMATOS UN
EKONOMIKĀ
vidusskolai**

2011. gada 9. jūnijā
SKOLĒNA DARBA LAPA
1. daļa

Vārds _____

Uzvārds _____

Klase _____

Skola _____

1. uzdevums (22 punkti).
Apvelc ar apli pareizās atbildes burtu! (Katram jautājumam ir tikai viena pareiza atbilde.)

1. Kurā atbildē ir pareizi nosaukti ekonomikas pamatjautājumi?
 - A Ko ražot? Kā ražot? Kam ražot?
 - B Ko ražot? Kā nodrošināt peļņu? Kā nodrošināt ekonomikas izaugsmi?
 - C Ko ražot? Kā sadalīt saražoto? Kā paaugstināt ražošanas efektivitāti?
 - D Ko ražot? Kādu tehnoloģiju izmantot? Kā nodrošināt visus ar darbu?
2. Jauktās ekonomikas sistēmā pieņem lēmumus, kā risināt ekonomikas pamatjautājumus:
 - A valsts un tirgus mehānisms,
 - B uzņēmumi,
 - C tikai tirgus mehānisms,
 - D centrālā banka.
3. Kura atbilde precīzāk raksturo pieprasījuma likumu?
 - A Ražotāji tirgū piegādās lielāku preces A daudzumu, ja tās cena būs Ls 4, nevis Ls 5.
 - B Patērētāji vēlēšies un spēs nopirkt lielāku preces daudzumu, ja tās cena būs Ls 4, nevis Ls 5.
 - C Ja preces A cena pieaugs no Ls 4 līdz Ls 5, tās pieprasītais daudzums palielināsies.
 - D Jo zemāka ir preces A cena, jo tās piedāvātais daudzums ir lielāks.
4. Kādas izmaiņas notiks preces B tirgū, ja piedāvājums samazināsies, pārējiem nosacījumiem paliekot nemainīgiem?
 - A Paaugstināsies preces B tirgus līdzsvara cena.
 - B Palielināsies preces B pieprasījums.
 - C Palielināsies preces B pārdotais daudzums.
 - D Palielināsies kopējie ieņēmumi no preces B realizācijas.
5. Kāda ir pieprasījuma (cenas) elastība, ja pieprasījuma līkne ir vertikāla?
 - A Pieprasījums ir absolūti elastīgs.
 - B Pieprasījums ir absolūti neelastīgs.
 - C Pieprasījuma elastība ir vienāda.
 - D Pēc dotās informācijas nevar noteikt.
6. Kurš apgalvojums parāda, ka valdība ir noteikusi cenas griestus?
 - A Valdība nosaka minimālo darba algu Ls 200, kas ir augstāka par tirgus līdzsvara cenu.
 - B Valdība iepērk no zemniekiem labību par Ls 70 par tonnu, kas ir zemāka par tirgus līdzsvara cenu.
 - C Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija nosaka gāzes tarifu Ls 2,20 par kubikmetru.
 - D Valdība samazina valsts sektorā nodarbināto darba samaksu par 30%.
7. Kādas komercdarbības juridiskās formas paredz LR Komerclikums?
 - A Individuālo komersantu, sabiedrību ar ierobežotu atbildību un akciju sabiedrību.
 - B Individuālo komersantu, sabiedrību ar ierobežotu atbildību, akciju sabiedrību un pilnsabiedrību.
 - C Individuālo komersantu, sabiedrību ar ierobežotu atbildību, akciju sabiedrību, pilnsabiedrību un komandītsabiedrību.
 - D Individuālo komersantu un kapitālsabiedrības.

Aizpilda skolotājs:

1. ____

2. ____

3. ____

4. ____

5. ____

6. ____

7. ____

Uzmanību! 1. uzdevuma turpinājums nākamajā lappusē.

1. uzdevuma turpinājums

8. Pārdevējs paaugstina preces C cenu. Kā mainīsies pārdevēja ieņēmumi no tās realizācijas, ja pieprasījuma elastības (cenas) koeficients ir 1,6?
- A Palielināsies,
 - B samazināsies,
 - C nemainīsies,
 - D pēc dotās informācijas nevar noteikt.
9. Uzņēmums sasniegs optimālo ražošanas apjomu, ja
- A galējās izmaksas (MC) kļūst lielākas par kopējām izmaksām (TC),
 - B galējās izmaksas (MC) kļūst zemākas par galējiem ieņēmumiem (MR),
 - C galējās izmaksas (MC) kļūst vienādas ar galējiem ieņēmumiem (MR),
 - D galējās izmaksas (MC) kļūst vienādas ar vidējām kopējām izmaksām (ATC).
10. Kāda konkurences forma ir nozarē, ja tajā ir daudz uzņēmumu, kas ražo identisku preci, un atsevišķs uzņēmums nevar ietekmēt preces cenu?
- A Pilnīga konkurence,
 - B monopolistiskā konkurence,
 - C oligopols,
 - D monopols.
11. Kurš bezdarbs palielināsies visstraujāk, ja ekonomika ir lejupslīdes fāzē?
- A Frikcionālais (īslaicīgais),
 - B cikliskais,
 - C strukturālais,
 - D sezonālais.
12. Kā varētu mainīties bezdarba līmenis, ja inflācijas temps samazinās?
- A Bezdarba līmenis varētu samazināties.
 - B Bezdarba līmenis varētu paaugstināties.
 - C Ekonomisti uzskata, ka bezdarba līmenis nav saistīts ar inflācijas tempu.
 - D Bezdarba līmenis paliks nemainīgs.
13. Kura vērtspapīra iegāde tiek uzskatīta par riskantāko?
- A Obligācijas,
 - B vekseļa,
 - C hipotekārās ķīlu zīmes,
 - D akcijas.
14. Kas nosaka naudas vērtību?
- A Centrālā banka,
 - B naudas aprites ātrums,
 - C preču un pakalpojumu daudzums, ko var nopirkt par naudas vienību,
 - D Finanšu ministrija.
15. Kura institūcija ir atbildīga par fiskālās politikas īstenošanu Latvijā?
- A Latvijas Banka,
 - B Ministru kabinets,
 - C Finanšu un kapitāla tirgus komisija,
 - D Valsts kontrole.
16. Kādus pasākumus vajadzētu veikt Latvijas Bankai, lai naudas tirgū samazinātos naudas piedāvājums?
- A Samazināt obligāto rezervju normu.
 - B Veikt atklātā tirgus operācijas – pārdot valūtu, vērtspapīrus.
 - C Samazināt refinansēšanas likmi.
 - D Palielināt naudas emisiju.
17. Kuras izmaksas tiek ietvertas pastāvīgajās izmaksās (FC)?
- A izejvielu iegādes.
 - B preču ražošanā patērētās enerģijas.
 - C kredītprocentu un nekustamā īpašuma nodokļa maksājumus.
 - D darba samaksu.

Uzmanību! 1. uzdevuma turpinājums nākamajā lappusē.

1. uzdevuma turpinājums

18. Kurai valstij ir absolūtā priekšrocība preces ražošanā?
 A Valstij, kas precī spēj saražot ar zemākām izmaksām.
 B Valstij, kas precī spēj saražot ar zemākām alternatīvas izmaksām.
 C Valstij, kas precī spēj saražot ar zemākām galējām izmaksām.
 D Valstij, kas precī spēj saražot ar zemākām mainīgām izmaksām.
19. Ko, pēc ekonomistu uzskatiem, nav spējīgs nodrošināt tirgus mehānisms?
 A Ražot individuālā patēriņa preces.
 B Nav ieinteresēts ražot kopīga patēriņa (sabiedriskās) preces.
 C Sadalīt ierobežotos resursus.
 D Nodrošināt efektīvu ražošanu.
20. Kādam vajadzētu būt valsts budžetam, ja ekonomika ir virsotnes fāzē?
 A Ar deficītu,
 B sabalansētam,
 C ar pārpalikumu,
 D pēc dotās informācijas nevar noteikt.
21. Kura institūcija Latvijā veic komercbanku uzraudzību?
 A Latvijas Banka,
 B Ministru kabinets,
 C LR Saeima,
 D Finanšu un kapitāla tirgus komisija.
22. Kura atbilde parāda, ka valsts ekonomikā ir pilnīga nodarbinātība?
 A Valstī nav cikliskā bezdarba.
 B Notiek ekonomikas izaugsme.
 C Bezdarba līmenis arvien samazinās.
 D Cenu līmenis ir stabils.

18. ___

19. ___

20. ___

21. ___

22. ___

Kopā par
1. uzd.:

2. uzdevums (6 punkti).

Nosaki, vai apgalvojums ir patiess vai aplams! (Ievēl X atbilstošās atbildes ailē!)

Nr. p. k.	Apgalvojums	Atbilde	
		Patiess	Aplams
1.	Alternatīvas izmaksas ir otra labākā iespēja, no kuras atsakās, izdarot izvēli.		
2.	Iekšzemes kopproduktā ieskaita arī to galapreču vērtību, ko Latvijas iedzīvotāji saražo ārzemēs.		
3.	Latvijas Banka īsteno monetāro politiku.		
4.	Akciju sabiedrībā tikai akcionāru sapulce var lemt par peļņas sadali dividendēs.		
5.	Maksātnespējas procesa vienīgais risinājums ir bankrots.		
6.	Ja bankā uz sešiem mēnešiem tiek noguldīti Ls 500 ar gada likmi 6% (vienkāršie procenti), tad termiņa beigās noguldītājs saņems Ls 530.		

1. ___

2. ___

3. ___

4. ___

5. ___

6. ___

Kopā par
2. uzd.:

3. uzdevums (5 punkti).

Ieraksti pretī terminam atbilstošā skaidrojuma burtu! (Uzmanību! Doti lieki skaidrojumi.)

	Termini	Burts
1.	Pieprasītais daudzums	
2.	Deflācija	
3.	Protekcioņa politika	
4.	Galējās izmaksas	
5.	Kopējās izmaksas	

	Terminu skaidrojumi
A	Pircēju vēlme par zemāku cenu nopirkt lielāku preces daudzumu nekā par augstāku cenu (<i>ceteris paribus</i>).
B	Naudas maiņas kursa oficiāla samazināšana.
C	Preces daudzums, ko par konkrēto cenu vēlas un spēj nopirkt pircēji.
D	Centrālās bankas īstenoto pasākumu kopums, lai nodrošinātu cenu stabilitāti un ekonomikas izaugsmi.
E	Pastāvīgo un mainīgo izmaksu summa.
F	Vispārēja cenu līmeņa pazemināšanās.
G	Rādītājs, kas parāda, par cik palielinās kopējās izmaksas, palielinot ražošanu par vienu vienību.
H	Valdības pasākumu kopums, lai aizsargātu savas zemes ražotājus no ārvalstu konkurences.
I	Valdības pasākumi (nodokļu likmju un valsts budžeta izdevumu izmaiņas), lai nodrošinātu ekonomikas stabilitāti un izaugsmi.

1. _____
 2. _____
 3. _____
 4. _____
 5. _____

Kopā par 3. uzd.: _____

4. uzdevums (4 punkti).

Tabulas pēdējā ailē ieraksti, kurš variants ir izdevīgākais katrā no situācijām!

	Situācija	Varianti			Atbilde
		A	B	C	
1.	Trijās valstīs (A, B, C) reģistrētā bezdarba līmenis ir 8%.	Valstī A frikcionālais bezdarbs ir 5%, strukturālais – 2%, sezonas bezdarbs – 1%.	Valstī B strukturālais bezdarbs ir 4% un cikliskais bezdarbs – 4%.	Valstī C ir tikai cikliskais bezdarbs 7% un frikcionālais bezdarbs – 1%.	
2.	Uldis vēlas nopirkt izdevīgus vērtspapirus, kas garantē iespējamo ieguvumu.	Pirkt jauna, perspektīva uzņēmuma akcijas.	Pirkt aktīva ieguldījuma fonda apliecības.	Pirkt valsts parādzīmes.	

1. _____
 2. _____

Uzmanību! 4. uzdevuma turpinājums nākamajā lappusē.

4. uzdevuma turpinājums

	Situācija	A	B	C	Atbilde
3.	Anda plāno doties ceļojumā uz ASV, Vācijas vai Krieviju un ceļazīmi iegādāties iespējami lētāk. Viņai piedāvā nopirkt ceļazīmi par 700 attiecīgās nacionālās valsts naudas vienībām –ASV dolāriem, eiro un rubļiem.	Apmeklēt ASV. ASV dolāra kurss latos ir 0,56.	Apmeklēt Vāciju. Euro kurss latos ir 0,7155.	Apmeklēt Krieviju. Krievijas rubļa kurss latos ir 0,018.	
4.	Pilnīgas konkurences apstākļos uzņēmums gūst peļņu.	Preces cena ir augstāka par vidējām mainīgām izmaksām (AVC).	Preces cena ir augstāka par vidējām kopējām izmaksām (ATC).	Preces cena ir augstāka par vidējām pastāvīgām izmaksām (AFC).	

3. _____

4. _____

Kopā par
4. uzd.: _____

5. uzdevums (4 punkti).

Tabulā dotas situācijas ekonomikā un vēlamais sasniedzamais rezultāts. Kuru – fiskālo vai monetāro – politiku (ierobežojošo vai stimulējošo) īstenot, lai sasniegtu vēlamo rezultātu? Ieraksti atbilstošajā tabulas ailē X!

	Situācija	Fiskālo		Monetāro	
		Stimu- lējošo	Ierobe- žojošo	Stimu- lējošo	Ierobe- žojošo
1.	Ekonomikā ir lejupslīde, un valdība nolēmj samazināt nodokļu likmes, lai palielinātu ražošanu un samazinātu bezdarbu.				
2.	Ekonomikā ir lejupslīde. Centrālā banka samazina kredītprocentu likmes, lai panāktu investīciju pieaugumu.				
3.	Valsts ekonomika ir virsotnes fāzē, valdība palielina nodokļu likmes, lai samazinātu pieprasījumu.				
4.	Apgrozībā ir vairāk naudas, nekā ekonomikā ir nepieciešams. Centrālā banka pārdod vērtspapīrus finanšu tirgū, lai samazinātu apgrozībā esošās naudas daudzumu.				

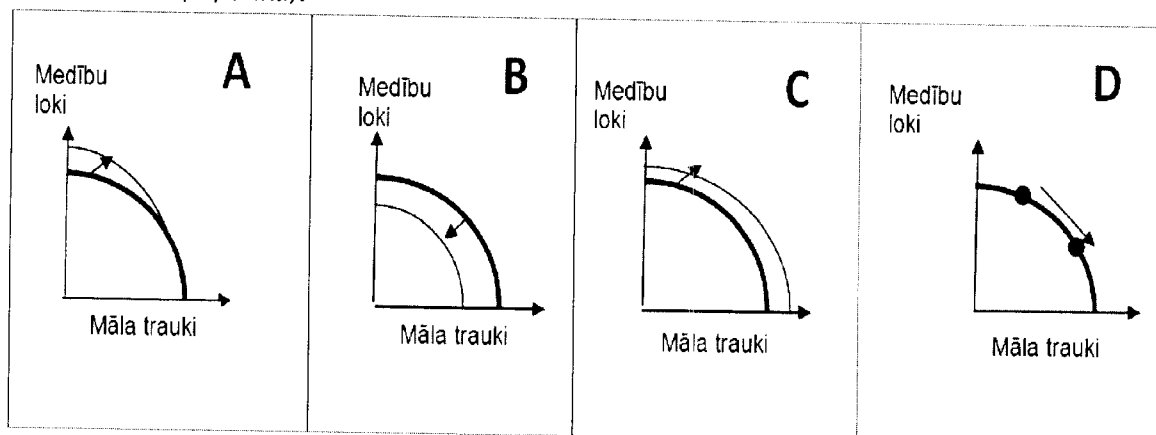
1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Kopā par
5. uzd.: _____

6. uzdevums (4 punkti).

A, B, C, D zīmējumos ir attēlotas tabulā aprakstītās četras situācijas. Tabulas pēdējā ailē ieraksti zīmējuma, kurā ir attēlota dotā situācija, burtu!

	Notikums	Burts
1.	Pieauga darba ražīgums medību loku ražošanā.	
2.	Valstī iebrauca daudz ieceļotāju, kuri sāka nodarboties gan ar medību loku, gan māla trauku ražošanu.	
3.	Kaimiņu valsts samazināja medību loku iepirkumu un vairāk sāka iepirkt māla traukus, tāpēc valstī sāka vairāk ražot māla traukus.	
4.	Valstī notiek apvērsums, un jaunā valdība aizliedz izmantot tehnoloģiskos sasniegumus abu preču ražošanā.	

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Kopā par
6. uzd.: _____Kopā par
1. daļu: _____